

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/9483,Wystawa-Polskie-drogi-przez-Szwajcarię-Rapperswil-3-wrzesnia-2015.html>

03.03.2026, 22:41

Wystawa „Polskie drogi przez Szwajcarię” – Rapperswil, 3 września 2015

03.09.2015

3 września w Muzeum Polskim w Rapperswilu odbył się wernisaż wystawy *Polskie drogi przez Szwajcarię. Losy żołnierzy 2. Dywizji Strzelców Pieszych 1940–1945 na fotografiach ze zbiorów Muzeum Polskiego w Rapperswilu / Auf Polenwegen durch die Schweiz. Die Schicksalsjahre 1940-1945 im Leben der Soldaten der 2. Schützendivision, dargestellt in den Fotografien aus den Beständen des Polenmuseums in Rapperswil*. To wspólny projekt IPN i Muzeum Polskiego w Rapperswilu. W czasie spotkania zaprezentowane zostały także album fotograficzny pod tym samym tytułem oraz portal internetowy udostępniający wybrane dokumenty dotyczące 2 DSP. Wydarzenie zostało włączone do programu XXXVII sesji Stałej Konferencji Muzeów, Bibliotek i Archiwów na Zachodzie, która obraduje od 2 do 6 września. Szczegóły dostępne są na stronie Muzeum Polskiego: <http://mab2015.businesscatalyst.com/program-konferencji.html>.

* * *

Po klęsce wrześniowej 1939 roku we Francji przystąpiono do tworzenia wojska polskiego. 11 listopada 1939 r. Wódz Naczelny gen. Władysław Sikorski wydał rozkaz sformowania 2. Dywizji Strzelców Pieszych (początkowo pod nazwą 2. Dywizja Piechoty), wyznaczając na jej dowódcę gen. Bronisława Prugara-Ketlinga. Po ataku Niemiec na Francję jednostka została skierowana na front i włączona w skład francuskiego 45. Korpusu Armijnego dowodzonego przez gen. Mariusa Daille'a. 18 i 19 czerwca w starciach pod Maîche, Damprichard, Trevillers i Saint-Hyppolite powstrzymała napór wroga. W nocy z 19 na 20 czerwca z powodu wyczerpania amunicji i na rozkaz gen. Daille'a około 12 tysięcy polskich żołnierzy przekroczyło wraz z oddziałami francuskimi granicę i zostało internowanych w Szwajcarii.

Pięcioletni przymusowy pobyt w ojczyźnie Wilhelma Tella nie był okresem zmarnowanym. Polscy żołnierze byli aktywni na wielu polach. Zorganizowali kształcenie na poziomie podstawowym, zawodowym, średnim i wyższym. Przez trzy obozy uniwersyteckie przewinęło się około 700 żołnierzy, z czego 452 uzyskało dyplom. Kwitło życie kulturalne: działały zespoły teatralne, chóry, orkiestry, powstawały dzieła plastyczne, ukazywała się prasa i książki.

Jednocześnie starano się zachować zdolność bojową dywizji i organizowano tajne szkolenia wojskowe. Liczono, że w przyszłości dywizja zostanie użyta na froncie u boku aliantów lub, jeśli Niemcy zaatakują Szwajcarię, armii szwajcarskiej.

Internowani Polacy pomogli też gospodarce szwajcarskiej przetrwać trudne lata wojny. Pracowali w różnych jej gałęziach w obozach pracy rozsianych po całym terytorium kraju. Do dziś w krajobrazie Szwajcarii widoczne są ślady ich działalności, której symbolem są „Plenwege” – wybudowane przez nich „polskie drogi”.

W Rapperswilu przechowywana jest obszerna kolekcja dokumentów i fotografii dotyczących życia internowanych żołnierzy 2 DSP. Dzięki współpracy Instytutu Pamięci Narodowej oraz Muzeum Polskiego w Rapperswilu zostaną one udostępnione szerszej publiczności. Wystawa i album,

opracowane przez Tomasza Stempowskiego, pokazują różne aspekty działalności i życia codziennego polskich żołnierzy, a także ich związki ze Szwajcarami. We wstępie do albumu prof. dr German Ritz napisał o internowanych Polakach: „Stali się częścią wspólnoty, pracowali i żyli wśród zwykłych ludzi, do tej pory często pomijanych przez podróżujących podziwiających górski krajobraz. Wspólnie z nimi internowani dbali o zachowanie bezpieczeństwa i zapewnienie utrzymania państwa w czasie wojny. Dlatego historia polskich żołnierzy internowanych jest też częścią szwajcarskiej historii i kultury. Zachowane zdjęcia przedstawiają niezagrożone wojenną zawieruchą powszednie życie i siłę młodości. To stanowi źródło fascynacji, która wykracza poza czas i jest dla wszystkich mocno odczuwalna”.

„Archiwum on-line”, przygotowane pod kierunkiem Jacka Słomy, umożliwia dostęp za pośrednictwem Internetu do dokumentacji dotyczącej pobytu 2. Dywizji Strzelców Pieszych w Szwajcarii. Opublikowano materiały z 20 jednostek archiwalnych pochodzących ze zbioru „Internowani żołnierze 2 DSP w Szwajcarii”. Opisy dokumentów powstały w Centrali BUiAD w Warszawie, przy wykorzystaniu programu DSpace. W ten sposób opracowano dokumenty powstałe w języku polskim, niemieckim, francuskim i angielskim. Wygenerowanym danym nadano kształt strony internetowej. Na dzień dzisiejszy możliwy jest dostęp do 231 opisów dokumentów, uzupełnionych o 752 kopie cyfrowe. Dostęp do „Archiwum on-line” ze strony Muzeum Polskiego w Rapperswilu: <http://www.muzeum-polskie.org/mpr/polski/>.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

POLSKIE DROGI

PRZEZ SZWAJCARIĘ

AUF POLENWEGEN

DURCH DIE SCHWEIZ

LOSY ŻOŁNIERZY 2. DYWIZJI STRZELCÓW PIESZYCH
1940–1945 NA FOTOGRAFIACH ZE ZBIORÓW
MUZEUM POLSKIEGO W RAPPERSWILU

DIE SCHICKSALSJAHRE 1940–1945 IM LEBEN DER SOLDATEN
DER 2. SCHÜTZENDIVISION, DARGESTELLT IN DEN FOTOGRAFIEN
AUS DEN BESTÄNDEN DES POLENMUSEUMS
IN RAPPERSWIL

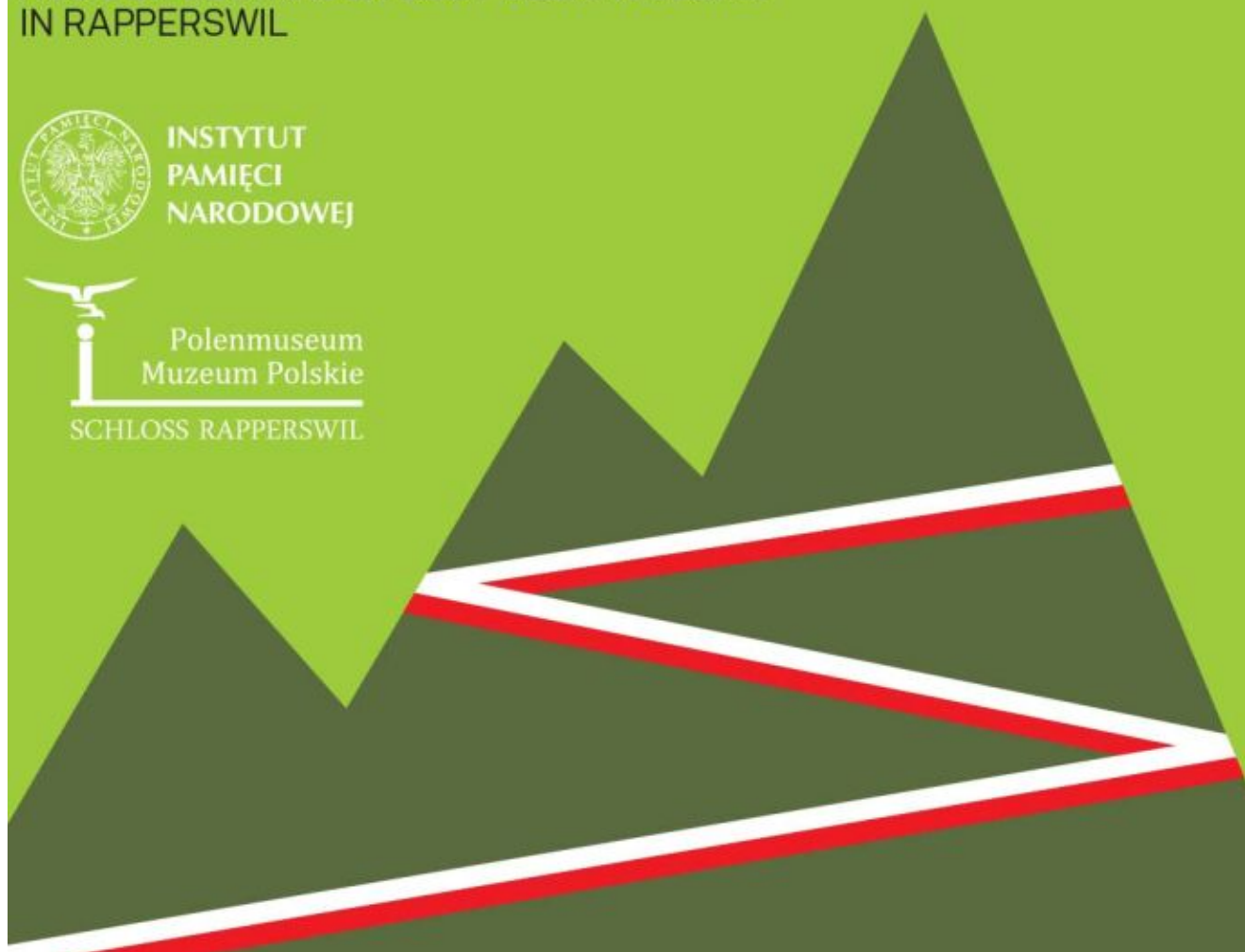

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Polenmuseum
Muzeum Polskie

SCHLOSS RAPPERSWIL

Studenci Obozu Uniwersyteckiego w Herisau budują baraki w Pailerboden.

Tablice zbudowane przez i studentów obozu szkolnego Herisau dla upamiętnienia pracy przy budowie górskiej dróg w obozie Grossalp.

Studenci obozu uniwersyteckiego Winterthur ścinający drzewo masywie Silvretta.

Studenci obozu uniwersyteckiego Winterthur budujący most w okolicy Cazis.